

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci

žalobce: A. P.
st. přísl. B. r.

zastoupen advokátem JUDr. Jiřím Pokorným, Ph. D.
sídlem Blanická 1008/28, Praha 2

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
Odbor azylové a migrační politiky
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 12. 2024, č. j. OAM-567/ZA-ZA12-ZA06-R2-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 12. 2024, č. j. OAM-567/ZA-ZA12-ZA06-R2-2022, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 18 404 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta JUDr. Jiřího Pokorného, Ph. D.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Shora označeným rozhodnutím („napadené rozhodnutí“) žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu

(„zákon o azylu“). Rozhodl tak opakovaně poté, kdy Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 11. 9. 2023, č. j. 34 Az 39/2022-66 („zrušující rozsudek“), zrušil předchozí rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany žalobci.

2. Ve zrušujícím rozsudku soud jednak žalovaného zavázal (po doplnění dokazování) následujícími skutkovými zjištěními: že se žalobce účastnil opozičních shromáždění jako řadový účastník, že se na něj u jeho rodičů několikrát ptali příslušníci bezpečnostních složek v civilu, že by měl být zobrazen na fotografii z demonstrace, kterou má v dispozici běloruská policie, a rovněž že žalobce v minulosti sdílel příspěvky opozičního charakteru na sociální síti Vkontaktě (bod 45 zrušujícího rozsudku).
3. A v návaznosti na tato zjištění soud žalovanému vytkl nedostatky při posouzení odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu (žalovaný řádně neprovedl test přiměřené pravděpodobnosti pronásledování na podkladě informací o zemi původu žalobce). Soud také žalovanému uložil, aby se zabýval hrozbou pronásledování či vážné újmy ve vztahu k osobám, které se zjevně vyhýbají povinnosti vojenské služby v zahraničí. Při respektování těchto závěrů soudu měl žalovaný na podkladě aktuálních informací o zemi původu posoudit naplnění podmínek pro udělení mezinárodní ochrany žalobci.

II. Průběh předcházejícího řízení a napadené rozhodnutí

4. Po vydání zrušujícího rozsudku provedl žalovaný dne 31. 7. 2024 s žalobcem doplňující pohovor. Součástí správního spisu byla dále učiněna mailová podání žalobce, v nichž odkazoval na informace o Bělorusku, videa a články dostupné z internetu.
5. Žalovaný také doplnil následující informace o zemi původu žalobce: Informace OAMP: Bělorusko, *Bezpečnostní a politická situace v zemi*, ze dne 25. 6. 2024; Informace OAMP: Bělorusko, *Situace účastníků protestů z roku 2020, Kontroly na bělorusko-ruských hranicích, Situace Běloruských občanů po dlouhodobém pobytu v zahraničí, Monitoring sociálních sítí a kontrola telefonů, Vojenská služba, Pluk Kalinovského a dobrovolnické sbory na Ukrajině*, ze dne 23. 4. 2024; Informace OAMP: Bělorusko, *Současná situace účastníků protestů proti výsledkům prezidentských voleb konaných 2020*, ze dne 25. 10. 2024; Informace Švédské migrační služby: Bělorusko, *Rizika pro politické oponenty po volbách 2020, Vstup do země a výjezd ze země, Vydávání pasů*, ze dne 20. 2. 2024; Informace OAMP: Bělorusko, *Odvody a povinná vojenská služba*, ze dne 27. 11. 2023.
6. Žalobce po seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí žalovanému zaslal (s odkazem na domluvu u pohovoru dne 14. 11. 2024) flash disk s dalšími údaji ke své žádosti. Žalovaný následně vydal napadené rozhodnutí.
7. Ve vztahu k podmínkám pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný vyhodnotil jako nevěrohodné tvrzení žalobce, že se účastnil demonstrace v roce 2022, kdy byl zadržen jeho kamarád a policie má fotku žadatele z této demonstrace. Nezpochybnal ale, že se žalobce účastnil demonstrací po prezidentských volbách v roce 2020 a že svoje postoje přenášel na sociální síť. Žalovaný však trval na tom, že žalobce nebyl a není v hledáčku běloruských státních orgánů kvůli účasti na těchto demonstracích (jinak by mu nebylo umožněno vycestovat). Poukázal na to, že žalobce s vysokou mírou pravděpodobnosti nefiguruje na seznamech osob, vůči nimž by běloruské státní orgány měly činit nějaké kroky před prezidentskými volbami; žalobce totiž nebyl stíhán za politické trestné činy a není ani politicky aktivní. Svoji aktivitu na sociálních sítích ukončil v roce 2021 a v současnosti se k situaci v Bělorusku nijak veřejně nevyjadřuje. Žalovaný také zpochybnil, že by se doma na

žalobce ptali zástupci běloruských státních orgánů, neboť těm bylo podle žalovaného známo, že žalobce z Běloruska vycestoval a ve vlasti se nenachází.

8. Žalovaný dále dospěl k závěru, že nejsou důvodné obavy žalobce z jeho vyslání do bojů na Ukrajině. Tento závěr učinil na základě informací o zemi původu žalobce a jeho tvrzení, že již jako osoba starší 27 let nemusí absolvovat vojenskou službu. Nejsou podle žalovaného důvodné ani obavy žalobce, že by mu mohlo být odebráno běloruské občanství. Podmínky pro udělení azylu dle § 12 písm. b) proto v případě žalobce podle žalovaného splněny nejsou, neboť nebyla shledána přiměřená pravděpodobnost hrozby pronásledování. Z obdobných důvodů žalovaný neshledal existenci reálného rizika vzniku vážné újmy, pročez měl za nesplněné i podmínky pro udělení doplňkové ochrany žalobci podle § 14a zákona o azylu.

III. Obsah žaloby

9. Žalobce nejprve popsal dosavadní průběh řízení, včetně předcházejícího řízení soudního. Ten ale zachycuje spisová dokumentace, z níž je soud povinen vyjít, není proto nutné jej podrobně rekapitulovat.
10. Žalobce má za to, že žalovaný jeho žádost posoudil nesprávně (věcně i právně), a že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné ve vztahu k § 12 písm. b) a § 14a zákona o azylu.
11. Předně uvedl, že není osobou politicky vyhraněnou, zastává však demokratické postoje, což je v Bělorusku problematické. Žalobce má za to, že žalovaný nepochopil důvody zrušujícího rozsudku, neboť ten mu vytkl nedostatečné provedení testu přiměřené pravděpodobnosti pronásledování. Pokud žalovaný v napadeném rozhodnutí trvá na nekonzistenci výpovědi žalobce, a za tímto účelem prováděl doplňující pohovor, kdy byl žalobce opakovaně dotazován na stejné otázky, působí to dojmem, že žalovaný jen čekal na pochybení žalobce, aby mohl rozhodnout v jeho neprospěch. To žalobce považuje za rozporné s § 2 odst. 2 a § 6 odst. 2 správního řádu.
12. V důsledku zmateného dotazování žalovaného jsou vyvozovány domněle matoucí a rozporné odpovědi. Takovou povahu však odpovědi žalobce nemají. Žalovaný z odpovědí žalobce v doplňujícím pohovoru vyvodil nesprávný závěr, že žalobce hovořil pouze o jednom kamarádovi, ve vztahu k němuž uvádí odlišná tvrzení, ve skutečnosti se jednalo o dvě osoby, což žalobce v rámci doplňujícího pohovoru vysvětloval. Žalobce nadto poukázal na to, že podle zrušujícího rozsudku v případě žalobce určité nekonzistence ve výpovědi nevylučují relevantní část událostí. Pokud žalovaný vyhodnotil hrozbu obav žalobce z pronásledování při návratu do Běloruska jako nízkou, je to podle žalobce v rozporu se zrušujícím rozsudkem, resp. popisem situace v zemi původu žalobce, jak vyplývá ze shromážděných informací. Žalobce odkázal též na rozsudek rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 10. 2024, č. j. 62 Az 15/2023-173.
13. Je až absurdní závěr, že při stovkách případů politicky motivovaného zatýkání žalovaný stále tvrdí, že je taková možnost pro žalobce nepravděpodobná. Takový závěr žalovaného je nepřezkoumatelný a vychází z rozporných tvrzení. Žalovaný na jednu stranu uvádí, že běloruské represivní složky začaly používat k postihu nepohodlných osob automatizované technologie (dá se předpokládat že z důvodu, aby bylo možno postihnout jich co nejvíce), a na druhou stranu předpokládá, že není v silách běloruských orgánů postihnout všechny tyto osoby. Žalobce přikládá jako důkaz postihování běloruských občanů dokument Lidového velvyslanectví Běloruska v Itálii (formální zastoupení demokratické opozice pod vedením prezidentky Cichanouske), který mapuje příklady pronásledování běloruských státních občanů, kteří se vrátili do Běloruska (Risks of retourning – originální text s překladem).

14. Rovněž není zřejmé, jak žalovaný dospěl ke svému tvrzení, že žalobce „nefiguruje ani v databázích běloruských orgánů obsahující informace o kritických režimu“, což dovozuje z toho, že mu bylo umožněno bez problémů vycestovat. Opomíjí však, že totalitní režimy se kritiků často zbavují tím, že je přemístí do zahraničí. Žalovaný nezohlednil variantu, že by se žalobce mohl na seznamy dostat až následně po vycestování, v návaznosti na možnosti strojového zpracování identit.
15. Žalobce dále uvádí, že pokud by se dostal do vězení či nějakou cestou do armády, s ohledem na své příjmení „Petukh“ by pravděpodobně čelil nelidskému a nedůstojnému zacházení. Pojem Petukh, v překladu kohout, je slangové označení vězně/ muže sloužícího v armádě, který je ostatními (vězni/vojáky) sexuálně zneužíván. Lze předpokládat, že s ohledem na své jméno by žalobce v takovém prostředí čelil neúnosnému tlaku bez možnosti domáhat se relevantní ochrany a pravděpodobně by čelil zneužívání a sexuálnímu násilí.
16. K nedůvěře žalovaného vůči domněnce žalobce, že neuniformované osoby, které v Bělorusku po jeho odjezdu navštěvovaly jeho rodinu, jsou policisté, žalobce odkázal na zrušující rozsudek. Z úřední činnosti by žalovanému mělo být známo, že uvedený způsob vyhledávání odpůrců režimu (v civilu, bez průkazů či s průkazy jiné státní složky, dotazy na místo pobytu/dobu návratu/informace o zájmové osobě) přesně odpovídá způsobu práce běloruské KGB. Z uvedených důvodů žalobce požaduje, aby bylo napadené rozhodnutí zrušeno a věc byla žalovanému vrácena k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného a replika žalobce

17. Žalovaný považuje žalobu za nedůvodnou. Povinnosti uložené soudem ve zrušujícím rozsudku dostál. Vyšel ze zjištění, že přestože jsou v příběhu žalobce některé inkonzistence a nepřesnosti, je nutné v dalším řízení vyjít z jeho věrohodných tvrzení o jeho politickém přesvědčení, v minulosti projevené účasti na demonstracích a sdílení příspěvků na sociálních sítích, jakož i tvrzení o proběhnuvších návštěvách příslušníků bezpečnostní složek v místě jeho pobytu.
18. Žalovaný proto podrobil žalobce dalšímu pohovoru a své závěry v napadeném rozhodnutí velmi podrobně a v kontextu všech sdělení žalobce učiněných v průběhu správního řízení od samého počátku také zdůvodnil, včetně hodnocení věrohodnosti jednotlivých sdělení. V podrobnostech odkázal na příslušné pasáže napadeného rozhodnutí. Sdělení žalobce ve svém souhrnu nevedou v důsledku k předpokladům, jež by mohly být považovány za zdroj důvodných obav z pronásledování či vážné újmy. Žalobní námitky nezpochybňují závěry napadeného rozhodnutí. Žalobce by měl řešit svoji situaci v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.
19. V replice k vyjádření žalovaného zůstal žalobce na svém procesním stanovisku. Záměr opakovaného výsledku nebyl ze strany žalovaného dostatečně zdůvodněn, dle žalobce byl tento výslech veden šikanózně a nestandardně. Účelem soudního řízení správního je zpochybnění rozhodnutí správního orgánu, je proto úsměvné, pokud žalovaný tuto snahu žalobci vytýká.

V. Posouzení věci krajským soudem

20. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí [§ 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), ve spojení s § 32 odst. 9 zákona o azylu a čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU, tzv. procedurální směrnice]. Učinil tak bez jednání, neboť s tímto postupem účastníci řízení souhlasili. Soud současně vyhodnotil, že

dosud shromážděné podklady pro přijetí takového rozhodnutí dostačují a není proto nutné v tomto ohledu dokazování doplňovat.

21. Žaloba je důvodná, neboť žalovaný (byť v části) nerespektoval závazný právní názor soudu ve zrušujícím rozsudku a jeho hodnocení podmínek pro udělení mezinárodní ochrany (přiměřená pravděpodobnost pronásledování) nekoresponduje s informacemi o zemi původu žalobce.
22. Soud předesílá, že rozhodoval v návaznosti na skutkové a právní závěry, jež učinil ve zrušujícím rozsudku. Na toto odůvodnění rozhodnutí zrušujícího rozsudku tedy z důvodu hospodárnosti rovněž odkazuje a tím jej činí součástí tohoto rozhodnutí.
23. Ve zrušujícím rozsudku soud na základě do té doby shromážděných podkladů, doplněných o účastnický výslech žalobce na jednání soudu dne 8. 9. 2023, zavázal žalovaného, aby vyšel z těchto tvrzení žalobce, jež byla soudem vyhodnocena jako věrohodná (viz zejména shrnutí v bodě 45 a 57 zrušujícího rozsudku): a) že před svým vycestováním ze země původu projevoval své politické přesvědčení na demonstracích proti prezidentu Lukašenkovi jako jejich řadový účastník, b) že v minulosti (před vycestováním ze země původu) sdílel příspěvky na sociálních sítích o těchto demonstracích, c) že po vycestování žalobce ze země původu se o něj zajímali příslušníci bezpečnostních složek v místě jeho hlášeného pobytu.
24. Na jednání před soudem žalobce též věrohodně popsal důvody a okolnosti svého vycestování z Běloruska. Po informaci od kamaráda, předtím zadrženého policií, že ho policie hledá podle fotografie, si žalobce začal vyřizovat pracovní vízum (oproti turistickému vízu zde byla podle obecně dostupných informací větší šance, že nebude zadržen na hranicích). Ze správního spisu vyplývá, že vízum mu bylo vydáno dne 28. 2. 2022, s platností od 11. 3. 2022 do 22. 6. 2022.
25. Podle § 78 odst. 4 s. ř. s. je správní orgán v dalším řízení vázán právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku. Podstatou tohoto právního názoru ve zrušujícím rozsudku byla výtka nedostatků v dokazování a hodnocení skutkového stavu. Na základě doplněného dokazování v řízení před soudem byl žalovaný jednak povinen v dalším řízení zahrnout tyto důkazy (účastnický výslech žalobce) mezi podklady pro nové rozhodnutí (§ 78 odst. 6 s. ř. s.). Současně byl ale povinen, v návaznosti na povinnost soudu posoudit úplně a *ex nunc* jak skutkovou, tak právní stránku věci (§ 46 odst. 3 procedurální směrnice), respektovat jím vyhodnocená skutková zjištění a tato zjištění zahrnout do svého hodnocení.
26. I v tomto typu řízení však nadále platí, že primární odpovědnost za zjištění skutkového stavu věci má správní orgán. Pokud tedy v důsledku rozhodnutí soudu správní řízení pokračuje, je na žalovaném, aby skutkový stav doplňoval. To lze ostatně předpokládat, jak s ohledem na povinnost rozhodovat na základě aktuálních informací o zemi původu (k takovému postupu soud žalovaného výslovně zavázal), tak s ohledem na povinnost zohlednit případnou změnu skutkových okolností na straně žadatele o mezinárodní ochranu. Pokud se tedy žalovaný rozhodl doplnit skutková zjištění o další pohovor s žalobcem (poskytnutí nezbytné součinnosti je povinností žadatele o udělení mezinárodní ochrany podle § 49a zákona o azylu), jednalo se o standardní procesní postup. Ostatně hned v úvodu pohovoru byl žalobce tázan, zda došlo k nějakým změnám v důvodech jeho žádosti.
27. Další otázky směřovaly na účast žalobce na demonstracích v Bělorusku (na přibližný počet a jejich časové zařazení, na přibližný počet účastníků). Žalobce mj. doplnil, že se účastnil demonstrace v centru Minsku, u stanice metra Puškinskaja, Nemiga. Video z této demonstrace (ze dne 10. 8. 2020), dostupné na kanálu YouTube, následně ve správním řízení

doložil. Žalobce nicméně v průběhu pohovoru poukazoval na to, že s ohledem na plynutí času si již detaily nepamatuje, a že na stejné otázky již odpovídal. Upřesnil a doplnil informace týkající se jeho přátel – jednak kamaráda, o kterém mluvil u soudu, a jednak kamaráda, který byl asi tři roky ve vězení, a kterého žádal o nějaké fotky nebo důkazy (tomu se měl jeho kamarád vysmát, protože mu žádný takový materiál nezůstal). Dále žalobce na dotaz opakovaně vypověděl, že od jeho příjezdu do ČR (březen 2022) chodili policisté do místa jeho bydliště několik měsíců (od března 3 – 4 měsíce, možná 5 nebo 6). V dalších letech pak u jeho rodičů nikdo nebyl. Žalobce ale dodal, že jeho rodiče v tom bytě už moc nejsou, protože koupili dům asi 15 km od Minsku. Žalobce také odpovídal na otázky týkající se jeho aktivit na sociálních sítích či povinnosti absolvovat základní vojenskou službu.

28. Žalovaný svůj závěr o tom, že žalobci „s vysokou mírou pravděpodobnosti nehrozí v případě návratu do Běloruska pronásledování z důvodu uplatňování politických práv“ založil v napadeném rozhodnutí na tom, že: a) přestože se žalobce účastnil demonstrací, není v silách běloruských orgánů všechny postihnout, b) žalobce svoji aktivitu na sítích ukončil již v roce 2021, všechny příspěvky si vymazal a v současnosti se k situaci v Bělorusku veřejně nevyjadřuje, c) žalobce není v hledáčku běloruských státních orgánů, neboť v zemi původu nebyl zadržen ani zatčen, ze země bez problémů vycestoval a s vysokou mírou pravděpodobnosti nefiguruje ani na vytvořených seznamech běloruských orgánů, d) na žalobce se po jeho odjezdu neptali zástupci běloruských státních orgánů (policisté), neboť těm bylo známo, že žalobce vycestoval.
29. Soud po seznámení s doplněným obsahem správního spisu dospěl k závěru, že zjištěnému skutkovému stavu odpovídá pouze teze uvedená pod písmenem b). *S ostatním se soud ztotožnit nemohl.* Skutkový závěr o věrohodnosti tvrzení žalobce, že po vycestování se o něj zajímali příslušníci bezpečnostních složek v místě jeho hlášeného pobytu, soud výslovně učinil ve zrušujícím rozsudku, a to na základě odůvodnění v bodech 41. – 43. tohoto rozsudku. Pokud tento závěr žalovaný v napadeném rozhodnutí neakceptoval, aniž by se s odůvodněním soudu vypořádal, je nutno odůvodnění napadeného rozhodnutí v tomto ohledu vyhodnotit jako prostou polemiku se závazným pokynem soudu, který nebyl respektován.
30. To má dopady i do hodnocení přiměřené pravděpodobnosti pronásledování žalobce. Nutno připomenout, že k naplnění tohoto důkazního standardu dojde tehdy, *pokud k nežádoucímu důsledku v případech obdobných případu žadatele dochází natolik často, že s ním ten, komu takový následek hrozí, musí počítat jako se vcelku běžným jevem, a nikoli jako s jevem toliko výjimečným* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, čj. 2 Azs 71/2006-82). Jinými slovy, o přiměřenou pravděpodobnost jde tehdy, jestliže nežádoucí jednání ze strany státních orgánů země původu není *v obdobných případech*, tj. u osob v obdobném postavení jako žalobce, ojedinělé. Podrobné informace o zemi původu žalobce, které žalovaný řádně doplnil, avšak dostatečně nezohlednil, přitom soud vedou k závěru, že tento důkazní standard v případě žalobce je naplněn. Obava žalobce je založena na objektivních skutečnostech.
31. Žalobce před svým vycestováním ze země původu aktivně projevoval své politické přesvědčení. Byl řadovým účastníkem protirežimních demonstrací a své postoje vyjadřoval rovněž prostřednictvím sociálních sítí, kde sdílel příspěvky vztahující se k těmto protestům. Takové projevy je nutno hodnotit jako výkon politického názoru ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. e) směrnice 2011/95/EU (tzv. kvalifikační směrnice) Přitom právě řadová účast na demonstracích a vyjadřování nesouhlasu na sociálních sítích jsou v Bělorusku předmětem represí a mohou být státní mocí posuzovány jako „extrémismus“ či „diskreditace státu“ (viz

Informace Švédské migrační služby: Bělorusko, *Rizika pro politické oponenty po volbách 2020, Vstup do země a výjezd ze země, Vydávání pasů*, ze dne 20. 2. 2024).

32. Žalovaný se mylí, pokud dovozuje, že riziko pronásledování je eliminováno tím, že žalobce po svém vycestování některé příspěvky na sociálních sítích smazal. Z informací o zemi původu plyne, že běloruské orgány systematicky monitorují internet a využívají rozsáhlé databáze, v nichž uchovávají údaje o osobách kritických vůči režimu (viz také Informace OAMP: Bělorusko, *Situace účastníků protestů z roku 2020, Kontroly na bělorusko-ruských hranicích, Situace Běloruských občanů po dlouhodobém pobytu v zahraničí, Monitoring sociálních sítí a kontrola telefonů, Vojenská služba, Pluk Kalinovského a dobrovolnické sbory na Ukrajině*, ze dne 23. 4. 2024). Příspěvky zveřejněné v minulosti mohly být zachyceny a archivovány bez ohledu na to, zda je uživatel později odstranil. V Bělorusku neexistuje žádná reálná možnost, jak by občan mohl svou digitální stopu zcela vymazat, naopak stát buduje seznamy „extremistů“ a databáze účastníků protestů, které jsou průběžně doplňovány i na základě aktivit na sociálních sítích (viz také Informace OAMP: Bělorusko, *Současná situace účastníků protestů proti výsledkům prezidentských voleb konaných 2020*, ze dne 25. 10. 2024).
33. Navíc je třeba zdůraznit, že riziko pronásledování nevylučuje pouze ze samotných online aktivit, ale i z účasti žalobce na demonstracích a z toho, že se o něj po jeho vycestování aktivně zajímaly bezpečnostní složky. Tato skutečnost prokazuje, že žalobce je již v hledáčku režimu a že jeho osoba byla identifikována, k čemuž zjevně došlo až po jeho vycestování ze země (již ve zrušujícím rozsudku soud uváděl, že vycestování žalobce takovou skutečnost nevylučuje). Odstranění příspěvků proto nijak nesnižuje pravděpodobnost, že by žalobce v případě návratu čelil represím. Naopak, tato snaha spíše dokládá, že žalobce má opodstatněný strach z pronásledování, a potvrzuje vážnost jeho obav. Opatrnost žalobce či snaha vyhnout se represím úpravou svého chování nemůže být vykládána k jeho tíži (obdobně argumentace v bodě 54 zrušujícího rozsudku).
34. Dalším faktorem, který zvyšuje pravděpodobnost pronásledování žalobce, je jeho jasné vyjádření odpor vůči válce na Ukrajině a obecně jeho demokratické postoje. Informace o zemi původu ukazují, že běloruský režim tvrdě postihuje osoby, které se veřejně vymezují proti ruské agresi a proti spoluúčasti běloruského režimu na této válce. Protesty proti válce byly v Bělorusku potlačeny, stovky osob byly zadrženy a vystaveny fyzickému násilí, přičemž represe postihly i ty, kdo pouze vyjádřili nesouhlas slovem či symbolem. Je proto zřejmé, že žalobcovy postoje, které jsou v souladu s demokratickými hodnotami a v rozporu s autoritářským režimem, jej staví do střetu s běloruskými státními orgány, resp. stávajícím běloruským režimem, jehož jsou součástí.
35. Je třeba rovněž připomenout, že již ve zrušujícím rozsudku byla výpověď žalobce v celkovém kontextu vyhodnocena jako věrohodná i přesto, že se v jeho výpovědích objevily dílčí nekonzistence (např. ohledně přesného počtu demonstrací, jichž se účastnil, nebo některých časových údajů). Tyto rozpory jednak nejsou natolik významné, aby zpochybnily závěr o celkové věrohodnosti žalobce, a jednak je lze přičíst lidské paměti a časovému odstupu. Podstatné je, že žalobcova výpověď (počítaje v to i poslední doplňující výpověď před správním orgánem) je celkově logická, souvislá a odpovídá informacím o zemi původu. Zvláště přesvědčivé jsou důvody a okolnosti vycestování žalobce ze země původu, jak je popsal na jednání před soudem dne 8. 9. 2023. Tvrzení i obavy žalobce zapadají do obecně známého rámce situace v Bělorusku, jak jej popisují mezinárodní zdroje. Věrohodnost výpovědi žalobce je třeba posuzovat v kontextu informací o zemi původu a není možné vytrhávat jednotlivé nesrovnalosti bez přihlédnutí k celkovému obrazu (např. rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70).

36. Informace o zemi původu jednoznačně ukazují, že v Bělorusku po prezidentských volbách v roce 2020 nastaly masové a systematické represe. Do konce roku 2020 bylo zadrženo více než 33 000 osob, represivní opatření pokračují až do současnosti. Orgány státu systematicky vytvářejí databáze účastníků protestů, využívají software pro rozpoznávání obličejů a analyzují aktivity na sociálních sítích. Na seznamy extremistů bylo zařazeno již několik tisíc jednotlivců a databáze „bez parjádki“ obsahuje sto tisíc záznamů. Pouhé sdílení příspěvků, komentáře či emotikonu může vést k zatčení. Zdroje poukazují i na prvek svévole a nepředvídatelnosti, kdy obdobné jednání může být v některých případech ponecháno bez povšimnutí, zatímco v jiných vede k přísnému trestnímu postihu. Tyto informace byly potvrzeny i zvláštním zpravodajem OSN, zpravodajem OBSE a Parlamentním shromážděním Rady Evropy, kteří popsali mučení a špatné zacházení jako systematické a rozšířené.
37. Za této situace je na místě závěr, že žalobce má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu svého politického přesvědčení. Nelze od něj očekávat, že by se mohl domoci ochrany v rámci státních struktur, neboť to jsou právě ony, kdo pronásledování provádí. Vnitřní přesídlení není reálnou možností, protože represivní aparát působí celostátně a osoby kritické k režimu jsou sledovány prostřednictvím centralizovaných databází. Správní orgán tedy pochybil, pokud dospěl k závěru, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. S ohledem na přijatý závěr se soud již nezabýval žalobní argumentací ve vztahu k § 14a zákona o azylu.

VII. Závěr a náklady řízení

38. Soud žalobě vyhověl, napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). V něm je žalovaný vázán závazným právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.), že žalobci v případě návratu do země původu hrozí pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu.
39. O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobce měl ve věci úspěch, a proto mu soud přiznal náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení před soudem tvořených náklady za zastoupení advokátem za tři úkony právní služby po 4 620 Kč (převzetí věci, sepsání žaloby, podání repliky), tedy 13 860 Kč a tři režijních paušálů á 450 Kč, tj. 1 350 Kč podle § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 a § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, celkem tedy 15 210 Kč. Právní zástupce žalobce je plátcem DPH, proto se odměna a náhrada hotových výdajů zvyšují o částku odpovídající této dani, tj. o 3 194 Kč. Celková výše žalobci přiznaných nákladů řízení tak činí 18 404 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 28. srpna 2025

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýľová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně